

طی سال‌های اخیر به سبب اعمال شدیدترین تحریم‌های بین‌المللی، بسیاری از همین همسایگانی که تا دیروز جسته و گریخته در برخی از مناطق آزاد ایران آستین برای سرمایه‌گذاری بالا زده بودند، حال کشور ما را طرد کردند و در حقیقت فرار از این مناطق را به قرار و تحمل در آن ترجیح دادند. اما به هر حال نباید ناامید شد و برای جذب سرمایه‌گذاران بایستی تلاش نمود و با اطمینان بخشی و پذیرش سرمایه خارجی، زیرساخت‌ها را فراهم کرد تا به تداوم و ثبات اقتصادی در کشور دست یافت؛ خصوصاً که رسیدن به این هدف در مناطق آزاد سهل تر و بهتر از هر جایی دیگر است؛ چراکه این مناطق از امتیازات و مشوق‌هایی برخوردار هستند و می‌تواند مزیت قابل توجهی برای سرمایه‌گذاران باشد؛ هر چند که به لطف مجلس شورای اسلامی و دولت، بخش عمده‌ای از معافیت‌ها و مشوق‌های قانونی سرمایه‌گذاری در مناطق آزاد ملغی و ابطال شده است؛ به همین منظور، به سبب اهمیت ویژه سرمایه‌گذاری در مناطق آزاد، این بار پای صحبت‌های سرمایه‌گذاران داخلی نشستیم تا ما و مسئولین امر با موانع و مشکلات پیش‌روی آنان در مناطق آزاد بیشتر آشنا شویم، هر چند تاکنون بارها از این چالش‌ها و علل عدم توسعه سرمایه‌گذاری در مناطق سخن گفته‌ایم، اما این گزارش میدانی می‌تواند موانع موجود در شناسایی کرده و به برنامه‌ریزان و سیاستگذاران شرایط خطیر سرمایه‌گذاری را گوشزد کند تا هم بهتر با این مشکلات آشنا شوند و هم اینکه این‌سال‌ها به‌جای رویاپردازی و ایراد سخنان غیرمعمول و منطقی، درصدد رفع مصائب و چالش‌های موجود برآیند و به توسعه و رشد منطقه و کشور کمک نمایند. متأسفانه آنچه از سخنان سرمایه‌گذاران حاصل گردید، تنها ناامیدی و دل‌سردی از ادامه فعالیت در مناطق آزاد بود. طبق گفته این فعالان اقتصادی؛ شاید در ظاهر مناطق آزاد بتوانند صدمات ناشی از دوران گذار را برای اقتصاد کشور کاهش دهند و آن‌ها را در ایجاد هماهنگی تدریجی با اقتصاد جهانی با صدمات کمتری مواجه سازند و یا حتی مهم‌تر از همه، یک خط مشی سریع برای تحقق اهدافی همچون جذب سرمایه‌های داخلی و خارجی و در نهایت توسعه صادرات در کشور باشند، اما تمامی این موارد زمانی محقق می‌شود که شرایط برای سرمایه‌گذاری سهل باشد و قوانین به درستی اجرایی گردد، تا انگیزه کافی برای سرمایه‌گذاران فراهم شود. اما تاسف‌بار آن‌که در شرایط فعلی صاف‌فاشانه دل‌مردگی سرمایه‌گذاران برای فعالیت در مناطق آزاد هستیم که البته این موضوع تبعات مشخص به خود دارد؛ چراکه به دنبال کاهش این سرمایه‌گذاری‌ها، با بحرانی شدن وضعیت اشتغال روبرو خواهیم شد و طبیعتاً نرخ بیکاری در این مناطق با توجه به وضعیت سرمایه‌گذاری‌ها، افزایش چشمگیری خواهد داشت. باید تاکید داشت که بین دستگاه‌های اجرایی کشور و سازمان‌های مناطق آزاد هیچ‌گونه همکاری در راستای رونق و توسعه مناطق در این سال‌ها ایجاد نشده و دستگاه‌های اجرایی در سطح ملی و منطقه‌ای از دیدگاه توسعه هیچ وظیفه‌ای در این زمینه احساس نمی‌کنند و حتی گاهی در تقابل و تعارض با عملکردهای مناطق آزاد گام برداشتند.

❖ برخی آمارهای ارائه شده از سوی دولت باعث انتقاد کارشناسان اقتصادی و سیاسی و حتی مردم عادی شده است. ارزیابی شما از این آماردهی که برخی آنها را آمارسازی می‌دانند، چیست؟

همه دولت‌ها وقتی که با ناکامی‌هایی در سیاست‌های اقتصادی خود مواجه می‌شوند، شروع به آمارسازی می‌کنند و آمارهایی می‌دهند که نمی‌توان آن را با دیگر متغیرهای اقتصادی تأیید کرد. از این رو این دولت نیز مصون از این عارضه دولت‌های پیشین نیست. اما دولت کنونی پس از دو سال فعالیت و ارایه وعده‌های گسترده که برخی از آنها هم محقق نشده، به ارایه آمارهای ناملموس پرداخت و نمی‌توان درباره صحت آنها سخن گفت یا ادعایی داشت بینیم آماري که راجع به اشتغال می‌گویند واقعیت دارد یا نه. دولت‌مردان نیز هیچ آماري نمی‌دهند که به عنوان نمونه این اشتغال در کدام بخش محقق شده است. فقط یک آمار می‌دهند و بعد هم نمی‌توان صحت این آمارها را رصد کند و صحه بگذارد یا حداقل نشانه‌هایی از موفقیت در حوزه اشتغال را بتواند گواهی بدهد. اگر واقعیتی وجود دارد، هر اشتغالی بلافاصله باید در مقابلش بیمه وجود داشته باشد. اینها باید بگویند که این اشتغال‌ها در کدام بخش بوده، نوع اشتغال‌ها چیست، چه میزان به صندوق‌های بیمه‌ای و در چه حوزه‌هایی افزوده شده است. بنابراین باید گفته شود هیچ یک از این آمارها وجود ندارد. نکته دیگر اینکه چون به نظر می‌رسد این دولت با ناکامی در برخی بخش‌ها مواجه شده و ضمنتاً انباشت ناکامی‌های دولت‌های قبلی هم بر این دولت افزوده شده است، به نظر میرسد شیوه برخورد دولت‌شان می‌دهد که گویی دستور عمومی برای ارایه آمار وجود دارد که این آمارها بازندگی واقعی مردم ملموس نیست.

نکته قابل توجه دیگر این است که در این آمارسازی‌ها نقش نهادهای فرادولتی انحصارگر پنهان است اینها اصلی‌ترین عامل ناکامی دولت‌ها در این سه دهه بعد از جنگ تاکنون بوده است. به نظر می‌رسد نوعی پوشش یا مخفی کردن نقش این نهادها در این ناکامی‌های اقتصادی وجود دارد، البته به نظر من ما دولت نداریم و در واقع کل مساله را باید به حکومت تقلیل داد و بگوییم سیاست‌های حکومتی ما و مادامی که سیاست‌های حکومتی حاضر نیستند که به نقش مخرب حضور نهادهای انحصارگر در اقتصاد اعتراض کنند و بعد به اصلاح آن بپردازند. این آمارسازی‌ها نه تنها هیچ ثمری برای بهبود اقتصاد کشور نخواهد داشت که هیچ بلکه نوعی انحراف افکار عمومی، انحراف سیاستگذاران و قانونگذاران و نمایندگان مجلس از واقعیت‌های تلخ اقتصاد ایران رخ می‌دهد. لذا مادامی که چنین هست بلیخ اقتصاد ایران رخ می‌دهد از این بحران کنونی وجود ندارد و هر روز هم این وضع ادامه دارد.

❖ فکر می‌کنید هدف روند موجود چیست و چرا باید همچنان پس از ۴ دهه بر روی همان ریل سابق پیش رفت؟

اگر در یک کلمه بخواهم به این پرسش پاسخ دهم می‌گویم منافع. منافی که افراد در پناه و پشت پرده این نهادهای انحصارگر دارند و منافع شخصی هم کسب می‌کنند. ضمن اینکه به هر صورت بخشی از این منافی که حاصل و منحرف می‌شود از اقتصاد ملی به خارج از کشور منتقل می‌شود. به همین دلیل منابعی باقی نمی‌ماند. در این فرآیند انتقال و نقش نهادهای انحصارگر نقش افرادی که درون این سیستم کار می‌کنند و کسب درآمد و منافع نجومی دارند نقشی بسیار تعیین‌کننده در حفظ وضع موجود است.

❖ برخلاف آمارهای ارائه شده از سوی دولت مبنی بر رشد اقتصادی ۴ درصد یا کاهش نرخ بیکاری به ۸.۲ درصد در واقعیت جامعه شاهد شرایط نامطلوبی هستیم و واقعیت با آنچه در آمارهای مسئولان می‌آید بسیار متفاوت است؛ اساساً این رویکرد در قبال مردم چه میزان موجب بروز ناراضی‌ها خواهد شد؟

البته در همه جای دنیا این یک پدیده فراگیر است که ناکامی‌های اقتصادی و فشار معیشتی بر مردم و نقش تورم،

حسین راغفر در گفت و گو با «آرمان ملی»:

حاکمیت باید

تن به اصلاحات

ساختاری اقتصادی بدهد

❖ دولت‌ها وقتی با ناکامی‌های اقتصادی مواجه می‌شوند شروع به آمارسازی می‌کنند

❖ نهادهای فرادولتی انحصارگر اصلی‌ترین عامل ناکامی دولت‌ها بوده‌اند

آرمان ملی – حمید شجاعی: دولت‌ها معمولاً با شعارهای جذاب اقتصادی روی کار می‌آیند و معمولاً نیز وعده حل مشکلات جامعه را می‌دهند. مدت کوتاهی پس از تشکیل دولت، مشخص شد آن اندازه که تصور می‌شد، شرایط برای تحقق وعده‌ها مناسب نیست و از این رو برخی سیاست‌فرار به جلو یا فرافکنی را پیش می‌گیرند. مثل مساله تأثیر تحریم‌ها بر اقتصاد کشور یا ... با این حال عملکرد دولت سیزدهم سید ابراهیم رئیسی نیز از این قاعده مستثنی نیست. چه اینکه شخصی رئیس‌جمهور از همان ابتدای روی کار آمدن وعده‌های مختلفی در حوزه اقتصادی به مردم داد؛ از حل مشکلات اقتصادی کشور و مقابله با گرانی و گرانی‌سازی گرفته تا حل سه روزه موضوع بورس، ساخت ۴ میلیون مسکن و ایجاد یک میلیون شغل در سال؛ اما آنچه طی دو سال اخیر مشاهده شده، رشد قیمت‌ها در بازارهای مختلف، بغرنج شدن وضع معیشتی مردم و کوچک شدن سفره‌شان بوده است. با این همه دولت‌مردان به ارائه آمارهایی غیر واقعی و برجسته کردن آنها مشغولند. رشد اقتصادی بیش از ۴ درصد و کاهش نرخ بیکاری به ۸.۲ درصد از جمله آمارهایی است که بدان افتخار می‌کنند، اما به گواه کارشناسان و صاحب‌نظران این آمارها نامود بیرونی و تأثیر مشخصی بر زندگی مردم نداشته است. برخی بر این باورند که دولت برای سرپوش گذاشتن بر ناکامی‌های خود در عرصه اقتصادی دست به آمارسازی زده و چنین آمارهایی ارائه می‌کند. در این راستا برای بررسی عملکرد اقتصادی دولت، آمارهای ارائه شده، وضعیت معیشتی مردم و تأثیر عملکردها «آرمان ملی» با دکتر حسین راغفر اقتصاددان، پژوهشگر حوزه فقر و استاد دانشگاه به گفت‌وگو پرداخته است که در ادامه می‌خوانید.

❖ نکته قابل توجه دیگر این است که در این آمارسازی‌ها نقش نهادهای فرادولتی انحصارگر پنهان است که اینها اصلی‌ترین عامل ناکامی دولت‌ها در این سه دهه بعد از جنگ تاکنون بوده است. به نظر می‌رسد نوعی پوشش یا مخفی کردن نقش این نهادها در این ناکامی‌های اقتصادی وجود دارد از این جهت یک همسویی و هماهنگی در درون حاکمیت وجود دارد برای اینکه نقش این نهادها در ذهن افکار عمومی پنهان کنند

بیکاری و فساد آثار خیلی مشابهی در همه جای دنیا دارد. منتهای در برخی اوقات با کندی و بعضی جاها با سرعت خود را نشان می‌دهند. به نظر من نمایش یا تجلی ناآرامی‌های ۱۴۰۱، یک نشانه انتقاد به این ناکامی‌ها است. بنابراین خیلی روشن است که ادامه نتایج چنین سیاست‌هایی می‌تواند برای امنیت سیاسی کشور نامطلوب باشد. به نظر من در همین مساله نیز طمع به معنای همین منافی که عرض کردم عده‌ای از این وضعیت منتفعند و منافع عجیب و غریبی به جیب می‌زنند.

مورد بعدی جهالت است و عده‌ای هم اصلاً درک نمی‌کنند که مساله از کجا است و فقط روایتگر حکایت‌ها و روایت‌های حاکمیتی هستند. آخرین مورد مساله نیز نفوذ است. یعنی عوامل خارجی برای بهم زدن وضعیت اقتصاد کشور و بعد رشد ناآرامی‌ها این دسته از فعالیت‌ها را در واقع ترغیب و تشویق می‌کنند. به نظر من هر سه این عوامل امروز در کارند و نتایج آن دیر یا زود همان چیزی خواهد بود که در بقیه دنیا و در شرایط مشابه رخ داده است. به نظر من ناآرامی‌ها خود را به اشکال مختلف نشان می‌دهد.

البته این اشکال مختلف سال‌هاست که نشان داده می‌شود منتهای برخی نهادهای حاکمیتی حتی حاضر به پذیرش این اشکال اعتراضی نبوده‌اند. خودکشی یک اعتراض است که متأسفانه خیلی رشد کرده است. یا مثلاً جرم و جرائم در جامعه نوعی اعتراض است. اعتیاد یک اعتراض و خروج از کشور نیز نحوه دیگری از اعتراض است. هر چند که نوع دیگری از اعتراض نیز آن چیزی است که در پاییز ۱۴۰۱ دیدیم، اما همیشه اعتراض‌ها در همان شکل اول باقی نمی‌مانند و می‌توانند به اشکال بعدی تبدیل وضع پیدا کنند. اگر در بخشی از نهادها اصلاحاتی صورت نگیرد، مطلوب نیست.

❖ از دیدگاه شما عدم برنامه محوری و عمل به خودکشی یکی رشد کرده است. یا مثلاً جرم و جرائم در جامعه نوعی اعتراض است. اعتیاد یک اعتراض و خروج از کشور نیز نحوه دیگری از اعتراض است. هر چند که نوع دیگری از اعتراض نیز آن چیزی است که در پاییز ۱۴۰۱ دیدیم، اما همیشه اعتراض‌ها در همان شکل اول باقی نمی‌مانند و می‌توانند به اشکال بعدی تبدیل وضع پیدا کنند

خودکشی یکی رشد کرده است. یا مثلاً جرم و جرائم در جامعه نوعی اعتراض است. اعتیاد یک اعتراض و خروج از کشور نیز نحوه دیگری از اعتراض است. هر چند که نوع دیگری از اعتراض نیز آن چیزی است که در پاییز ۱۴۰۱ دیدیم، اما همیشه اعتراض‌ها در همان شکل اول باقی نمی‌مانند و می‌توانند به اشکال بعدی تبدیل وضع پیدا کنند

فرارو

خطری روابط ایران و عربستان را تهدید نمی‌کند!

ایران در تلاش است با وساطت چین، رابطه خود را با عربستان بهبود ببخشد.

یک نشریه غربی در گزارشی، ضمن اشاره به تلاش‌های واشنگتن برای عادی‌سازی رابطه عربستان سعودی با اسرائیل به بررسی تأثیر این موضوع بر سیاست خارجی ایران در قبال عربستان پرداخته است.

بر اساس تحلیل فران پالیسی، سیاستگذاران در واشنگتن و خاورمیانه مشغول رازینی برای عادی‌سازی روابط عربستان سعودی با اسرائیل در ازای یک پیمان دفاعی رسمی با ایالات متحده هستند. اما اگر عربستان سعودی، با اسرائیل روابط دوستانه برقرار کند، ممکن است ایران به شکل مستقیم یا غیرمستقیم با عربستان سعودی وارد چالش شود. ادعای فران پالیسی در طرح این فرضیه بر این اساس است که ایران بارها درباره نقشه‌های اسرائیل علیه برنامه‌های هسته‌ای خود و احتمال نفوذ این کشور در منطقه ابراز نگرانی کرده است. این مطلب در شرایطی منتشر می‌شود که روند تنش‌زدایی اسرائیل و تلاش این کشور برای نزدیک شدن به کشورهای عرب منطقه از مدت‌ها قبل آغاز شده و کشورهای این جمله امارات و بحرین، پیش از عربستان، وارد این مسیر شده‌اند. یک ماه پیش، نتانیاهو خبر از اجرای پروژه جدید «راه‌آهن» داد که می‌تواند اسرائیل را به کشورهای حوزه خلیج فارس پیوند دهد. نتانیاهو گفت که اسرائیل به زودی پروژه راه‌آهن جدید را که ۲۷ میلیارد دلار بودجه‌نیاز دارد آغاز خواهد کرد. از سوی دیگر ایران و عربستان از ۱۹ اسفند ماه سال گذشته پس از ۷ سال، قطع رابطه دیپلماتیک در تلاش برای بهبود روابط خود و با میانجیگری چین، روند تنش‌زدایی را آغاز کردند و در نهایت سفر امیر عبداللّه‌یان وزیر امور خارجه ایران به جده، مهر تاییدی بر قرار گرفتن دو کشور در مسیر بهبود روابط زد. حسین امیر عبداللّه‌یان، اخیراً و در جریان سفر به لبنان بر عادی‌سازی روابط ایران با عربستان سعودی تأکید کرد. با این شرایط بر سرش‌هایی مطرح می‌شود: از جمله اینکه آیا توسعه روابط عربستان سعودی و اسرائیل، تأثیر مستقیم بر روابط ایران و عربستان خواهد داشت و آیا اسرائیل با تکیه بر توسعه روابط خود با کشورهای عرب منطقه به دنبال آسیب رساندن به ایران است؟

❖ اسرائیل بدون حمایت آمریکا توان حمله به ایران را ندارد

یک تحلیلگر مسائل بین‌الملل اظهار داشت: در دهه‌های اول انقلاب، ایران از کشورهای اسلامی که با اسرائیل رابطه برقرار می‌کردند حمایت داشت. در نتیجه یا با این کشورها، قطع رابطه می‌کرد یا سطح رابطه را کاهش می‌داد، اما مدتی است که ایران، سیاست مذکور را دنبال نمی‌کند. در سال‌های اخیر، کشورهای آسیای مرکزی، قفقاز و ترکیه، روابط خود را با اسرائیل توسعه داده‌اند. بعید می‌دانم هیچ کشوری، از بین کشورهای اسلامی، تا این حد با اسرائیل با تکیه بر توسعه در دو سه سال اخیر، کشورهایی مثل امارات، بحرین و سوئاد نیز روابط خود را با اسرائیل بهبود بخشیده‌اند. حتی قرار است نتانیاهو به ترکیه سفر کند. همچنین بحث پروژه صادرات گاز از اسرائیل به ترکیه نیز مطرح است. عبدالرضا فرجی‌راد گفت: بنابراین به هر وجه تصور نمی‌کنم ایجاد ارتباط بین اسرائیل و عربستان که با حمایت آمریکا و بر پایه شروط عربستان، شکل خواهد گرفت، بتواند برای ایران مشکل یا مزیت ایجاد کند. ایران نیز در تلاش است با وساطت چین، رابطه خود را با عربستان بهبود ببخشد. اخیراً، وزیر امور خارجه ایران، امیر عبداللّه‌یان، گفته است که از زبانی ما از روند پیشرفت روابط با عربستان سعودی مثبت است. این استاد ژئوپلیتیک افزود: حتی اگر عربستان مایل باشد رابطه‌ای با اسرائیل برقرار کند، به نحوی اعلام می‌کند که «ما علیه ایران، متحد نخواهیم شد» این موضوع را امارات، چند ماه پیش بیان کرد؛ بنابراین تصور نمی‌کنم که یک فضای ویژه در پایگاه‌های هوایی در عربستان یا امارات در اختیار نیروهای نظامی اسرائیل قرار بگیرد و اجازه اقدامی علیه ایران به اسرائیل داده شود. البته باید به این نکته توجه کنیم که بهبود روابط بین ایران و عربستان باید حفظ شود و به سمت جلو حرکت کند. اسرائیل نیز به خوبی می‌داند که نمی‌تواند هیچ اقدام خاصی علیه مراکز هسته‌ای ایران انجام دهد، چراکه زیر زمین و پراکنده است. بنابراین، از یکسو، رابطه ایران و عربستان به تدریج بهبود پیدا می‌کند و از سوی دیگر، به مصلحت عربستان نیست که علیه ایران، اقدامی را شکل دهد. وی ادامه داد: در کنار این موارد، به نظر می‌رسد که مساله هسته‌ای ایران نیز وارد فاز جدیدی شده و مذاکراتی شکل گرفته است. بخشی از این مذاکرات سری است و قرار نیست انتشار عمومی پیدا کند. غنی‌سازی ایران نیز بر اساس توافقی که با آمریکا انجام شده، روی ۶۰ درصد متوقف شده است و حتی رئیس سازمان انرژی اتمی این مطلب را بیان کرد؛ بنابراین من معتقدم، عاملی که می‌توانست پنهان اسرائیل، برای حمله به ایران باشد، به طور کامل تضعیف شده است. اگر این توافق بین ایران و آمریکا به نتایجی قابل ملاحظه برسد، اسرائیل بدون حمایت آمریکا این توان و قدرت را در خود نمی‌بیند که به ایران حمله کند. افزون بر اینها، اگر توافق ایران و آمریکا به سمت جلو حرکت کند و نتیجه‌بخش باشد (خواه بخوابد و خواه غیربرجام)، آمریکا چنین اجازه‌ای را به اسرائیل نخواهد داد. فرجی‌راد تصریح کرد: آنچه که رسانه‌های غربی به عنوان احتمال اختلاف عربستان و ایران به خاطر نزدیکی عربستان با اسرائیل، منتشر می‌کنند، یا از روی بی‌اطلاعی است، یا ذهنیت کهنه‌ای وجود دارد که اطلاعات به روزسانی نشده را منتشر می‌کند، یا نویسندگان این نوع مقالات به دنبال تنش‌زدایی هستند. در واقع برخی شیطنت‌های رسانه‌ای با هدف به ثمر نرسیدن توافقات شکل می‌گیرد.